

**Appendix-A of Notification No.85/2014 dated 12.6.2014 regarding Prospectus
No.2011113 of B.A.Final (Subject Music)**

बी.ए.भाग-३
भारतीय संगीत
(कंठ आणि वाद्य)
शास्त्र (सैध्दांतिक)

वेळ ३ तास	एकूण गुण १००
	गुण ५०
घटक क्र.१	०९
१) स्वरलिपीबद्ध करा (वि.ख्याल, द्रुतख्याल, धृपद, धमार, तराना, सरगमगीत, लक्षणगीत, चतुरंग इ)	
घटक क्र.२	०८
१) अभ्यासक्रमातील रागांची शास्त्रीय माहिती व सम प्रकृतिक रागांची तुलना २) श्रुतीस्वर विभाजन (प्राचीन - मध्यकालीन - आधुनिक)	
घटक क्र. ३	०९
१) अभ्यासक्रमातील ताल माहितीसह लिपिबद्ध करणे २) अभ्यासक्रमातील ताल मूळलय (ठेका) विलंबित लय, दुप्पट, तिप्पट व चौपट लयकारित लिहिणे तसेच ओळखणे. ३) बी.ए.प्रथम व द्वितीय वर्षाच्या तालांची पुनरावृत्ती ४) बी.ए.प्रथम वर्ष मधील ताल आड, कुआड, बीआड, लयकारित लिहिणे	
घटक क्र. ४	०८
१) मेजर-माइनर-सेमीटोन, हार्मनी मेलडी, डायटोनिकस्केल, कॉर्ड्स ऑक्टेव, कंपन, आदोलन समानांतर स्केल, कृतंत, लडंत, चिकारी, आकर्ष-अपकर्ष, बढत, लागडाट, रागसागर, सुरसागर, खमसा विलोम-प्रतीलोम, लोम-अनुलोम स्वयंभूनाद, गीत-गांधर्व-गांन, सहाय्यक नाद, उपांग क्रियांग भाषांग, कायदा, रेला तिल्लना, नरवल, जावली पल्लवी, ग्राम, मुच्छना, धातु आड, कुआड, बिआड, पुकार, घसीट, सूत, रागवाचक स्वर. २) वरील परिभाषेवर आधारित पर्यायवाचक वस्तुनिष्ठ प्रश्न.(Objective Questions)	
घटक क्र. ५	०८
१) १८ व्या शतकापासून आज पर्यंतचा भारतीय संगीताचा इतिहास २) संगणकाची सांगीतिक उपयोगिता ३) दाक्षिणात्य ताल पध्दतिचे संपूर्ण ज्ञान	
घटक क्र. ६	०८
१) गणितीय पध्दतिने ताणलेल्या तारेवरून स्वरांची लांबी व आंदोलन संख्या काढणे २) हवेली संगीत ३) खालील कलावंतांचे सांगीतिक योगदान अ) पं.कुमार गंधर्व ब) गान स्वरस्वती किशोरी अमोणकर क) पं.शिवकुमार शर्मा ड) उ.बिसमिल्ला खॉ. इ) पं.श्री ना.रातंजनकर	

प्रात्यक्षिक परिक्षा (कंठ आणि वाद्य)

प्रात्यक्षिक : ४५ गुण

प्रात्यक्षिक वही : ०५ गुण

शिक्षकांकरीता सूचना :-

- १) अभ्यासक्रमातील सर्व गीतप्रकार स्वरलिपीबद्ध करून देणे आवश्यक

१) रागाभ्यास

१) पुरिया २) दरबारी कानडा ३) मिया की तोडी ४) मिया मल्हार ५) मारु बिहाग ६) जयजयवंती
७) छायानट ८) शंकरा ९) वसंत १०) भैरवी ११) हमीर

- अ) १) मारुबिहाग २) जयजयवंती ३) दरबारी कानडा या रागातील प्रत्येकी एक प्रमाणे एकूण तीन विलंबीत ख्यालाच्या बंदिशी आवश्यक असून यापैकी एक विलंबीत बंदिश झुमरा तालात व दोन विलंबीत ख्याल आलाप तानां सह आवश्यक.
- ब) वरील सर्व रागात मध्यलयीतील बंदिशी तसेच विलंबीत ख्यालाचे राग सोडून उर्वरीत आठ रागांपैकी चार रागात आलाप ताना आणि कोणतेही दोन द्रुत ख्याल त्रिताला व्यतिरीक्त कोणत्याही दोन तालात आवश्यक.
- क) सर्व रागांच्या सरगम तसेच कोणत्याही दोन रागात लक्षणगीते आवश्यक.
- ड) अभ्यासक्रमातील रागांपैकी विलंबीत ख्यालाचे राग सोडून एक धमार व दोन ध्रुपद (दुप्पट, तिप्पट, चौपट सह) तसेच दोन तराणे आवश्यक.
- इ) एक चतुरंग (अभ्यासक्रम किंवा अन्य रागात हा गीतप्रकार गाता येणे आवश्यक.)
- फ) कजरी, चैती, झूला, नाट्यगीत, भक्तीगीते, भजन (विविध भाषेतील) यापैकी एक गीतप्रकार गाता येणे आवश्यक.

२) तालाभ्यास-

- अ) खालील तालांची शास्त्रीय माहिती दूप्पट, तिप्पट, चौपट सह आवश्यक.
१) पंजाबी २) ब्रह्मताल ३) रुद्रताल ४) बसंत ५) पशतो ६) जतताल तसेच तिलवाडा व झुमरा हे ताल विलंबीत लयीत हातावर टाळी – काल- मात्रा पध्दतिने म्हणून दाखविणे आवश्यक.
- ब) बी.ए.भाग-१ व बी.ए.भाग-२ मधील सर्व ताल दुप्पट, तिप्पट, चौपट सह अभ्यासणे.

गुण विभाजन

१) प्रात्यक्षिक वही	-	०५
२) विलंबीत ख्याल गायकीसह	-	०८
३) द्रुत ख्याल (गायकीसह)	-	०५
४) सरगमगीत	-	०३
५) लक्षणगीत	-	०३
६) ध्रुपद	-	०३
७) धमार	-	०३
८) तराणा	-	०३
९) त्रिवट	-	०२
१०) ताल	-	०३
११) लयकारी	-	०३
१२) स्वर व ताल ओळखणे	-	०३
१३) तानपुरा वाजविणे	-	०३
१४) उपशास्त्रीय गीतप्रकार	-	०३

एकूण ५०

*****